

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/129/2004

OPINIE O REPRYWATYZACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W naszych badaniach wielokrotnie poruszaliśmy problem reprivatyzacji. Polska nigdy nie przeprowadziła reprivatyzacji na szeroką skalę. Do dziś nie ma w naszym kraju jednolitej regulacji, jak postępować z nieruchomościami upaństwowionymi po drugiej wojnie światowej. Ponieważ wciąż pojawiają się dyskusje, kogo, w jakiej formie i w jakim zakresie powinna dotyczyć ewentualna ustawa reprivatyzacyjna, ponownie zapytaliśmy Polaków o ich opinie na ten temat¹.

STOSUNEK DO REPRYWATYZACJI

Reprivatyzacja ma obecnie niemal tyle samo zwolenników (42%), co przeciwników (41%). W porównaniu z poprzednim badaniem na ten temat, które przeprowadziliśmy w lutym 2001 roku, liczba zwolenników reprivatyzacji nieco się zwiększyła (o 4 punkty), jednocześnie zaś zmalała (o 7 punktów) grupa badanych określających się jako jej przeciwnicy. Społeczne poparcie dla reprivatyzacji nadal jest jednak mniejsze niż w styczniu 2000 roku.

Tabela 1

Stosunek do reprivatyzacji	Wskazania respondentów według terminów badań									
	III 1991	XI 1992	V 1995	V 1997	XII 1997	IV 1999	IX 1999	I 2000	II 2001	V 2004
	w procentach									
Zwolennicy	65	53	45	41	52	44	40	47	38	42
Przeciwnicy	28	41	38	38	28	37	40	39	48	41
Trudno powiedzieć	7	6	17	21	20	19	20	14	14	17

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Stosunek do reprivatyzacji jest silnie związany z deklarowanymi poglądami politycznymi. Zwolennicy reprivatyzacji dominują wśród badanych identyfikujących się z prawicą, natomiast większość osób o poglądach lewicowych zalicza się do przeciwników reprivatyzacji. Wśród respondentów deklarujących orientację centrową oraz osób niepotrafiących określić swoich poglądów politycznych grupy zwolenników i przeciwników reprivatyzacji są prawie wyrównane.

Tabela 2

Stosunek do reprivatyzacji	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zwolennicy	34	41	54	37
Przeciwnicy	57	45	35	36
Trudno powiedzieć	10	15	11	28

Na stosunek respondentów do reprivatyzacji wpływa także poziom ich wykształcenia². Największe poparcie dla reprivatyzacji odnotowaliśmy wśród osób legitymujących się wyższym wykształceniem (52% zwolenników i 33% przeciwników). Najmniej zwolenników zwrotu własności dawnym właścicielom jest wśród osób z wykształceniem podstawowym (36%). Grupa ta jednak nie wyróżnia się ponadprzeciętną liczbą przeciwników reprivatyzacji, gdyż jej przedstawiciele częściej niż inni nie mają wyrobionego zdania na ten temat (22%).

KOMU ZWRACAĆ

Spółeczne opinie w kwestii, kogo powinna objąć reprivatyzacja, są ustabilizowane. W maju 2004 roku, podobnie jak w poprzednich latach, ponad połowa badanych (55%) była zdania, że reprivatyzacja powinna przewidywać zwrot mienia tylko obywatelom naszego kraju mieszkającym obecnie na stałe w Polsce. Opinię, iż reprivatyzacja powinna

² Por. tabele aneksowe.

przewidywać zwrot mienia wszystkim byłym właścicielom, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo popiera 13% ankietowanych. Najmniej zwolenników ma zwrot upaństwowionego mienia tylko Polakom, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw, lub tylko obywatelom polskim niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają (po 5%). Opinie w kwestii, kogo powinna objąć reprivatyzacja, są dość zbliżone we wszystkich grupach społeczno-demograficznych.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, reprivatyzacja powinna przewidywać zwrot mienia:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I 2000	II 2001	V 2004
	w procentach		
- wszystkim byłym właścicielom, bez względu na ich narodowość i aktualne obywatelstwo	15	15	13
- tylko Polakom, nawet jeśli obecnie są obywatelami innych państw	4	5	5
- tylko obywatelom polskim niezależnie od tego, w jakim kraju mieszkają	7	6	5
- tylko obywatelom Polski mieszkającym obecnie na stałe w Polsce	56	56	55
Trudno powiedzieć	18	18	22

REPRYWATYZACJA A POLSKA GOSPODARKA

Ponad połowa respondentów (53%) ocenia, że reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, przyniesie polskiej gospodarce negatywne skutki. Pozytywnych efektów gospodarczych spodziewa się zaledwie 12% ankietowanych, a jedna piąta (20%) uważa, że reprivatyzacja jest dla polskiej gospodarki w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna. Zbliżony rozkład opinii na ten temat utrzymuje się w polskim społeczeństwie od września 1999 roku.

Tabela 4

Jak Pan(i) sądzi, czy reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	VIII 1991	V 1992	IX 1992	V 1995	IX 1999	II 2001	V 2004
	w procentach						
Korzystna	21	14	20	17	10	10	12
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	26	27	24	27	22	19	20
Niekorzystna	32	42	36	34	55	60	53
Trudno powiedzieć	21	17	20	22	13	11	15

Negatywnych dla polskiej gospodarki skutków reprivatyzacji obawiają się przede wszystkim jej przeciwnicy (78%). Tego typu obawy dość częste są jednak także w grupie badanych popierających reprivatyzację (35%).

Tabela 5

Jak Pan(i) sądzi, czy reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?	Stosunek do reprivatyzacji		
	zwolennicy	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Korzystna	24	5	2
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	29	10	20
Niekorzystna	35	78	33
Trudno powiedzieć	12	7	45

Opinie respondentów o wpływie reprivatyzacji na polską gospodarkę mają związek z deklarowanymi przez nich poglądami politycznymi. Mimo że reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest we wszystkich grupach postrzegana częściej jako niekorzystna dla polskiej gospodarki niż korzystna, badani identyfikujący się z prawicą częściej niż pozostali skłonni są dostrzegać wynikające z niej potencjalne korzyści dla gospodarki.

Tabela 6

Jak Pan(i) sądzi, czy reprivatyzacja, tzn. zwrot właścicielom ich dawnej własności, jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Korzystna	13	10	20	7
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	19	23	20	15
Niekorzystna	60	59	49	45
Trudno powiedzieć	8	8	10	33

Najbardziej wyrobione opinie na temat wpływu reprivatyzacji na polską gospodarkę mają osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek. Mimo iż w tej grupie społecznej, tak jak i w pozostałych, dominują osoby dostrzegające przede wszystkim potencjalne zagrożenia dla polskiej gospodarki (56%), wyjątkowo liczni są w niej także ci, którzy uważają, że reprivatyzacja jest dla polskiej gospodarki korzystna (25%).

REPRYWATYZACJA JAKO MORALNY OBOWIĄZEK

Zdaniem największej grupy badanych (45%) reprivatyzacja, czyli zwrot zabranej własności, jest moralnie słuszna. Jako niesłuszną postrzega ją jedynie 16% ankietowanych, natomiast nieco ponad jedna trzecia (36%) ma w tej kwestii odczucia ambiwalentne.

Osoby uważające, że reprivatyzacja jest z moralnego punktu widzenia niesłuszna, stanowią mniejszość we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. O moralnej słuszności reprivatyzacji najczęściej przekonani są przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (74%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (60%) oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek (59%). Pod względem oceny reprivatyzacji z moralnego punktu widzenia wyróżniają się także osoby legitymujące się wyższym wykształceniem - dwie trzecie z nich uważa, że reprivatyzacja jest moralnie słuszna, a tylko 7% postrzega ją jako niesłuszną.

Tabela 7

Czy reprivatyzacja, czyli zwrot zabranych własności, jest, Pana(i) zdaniem, słuszna z moralnego punktu widzenia czy też niesłuszna?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	II 2001	V 2004
	w procentach	
Tak, moralnie słuszna	48	45
I tak, i nie	36	36
Nie, moralnie niesłuszna	15	16
Trudno powiedzieć	1	3

Opinie na temat tego, czy reprivatyzacja jest moralnie słuszna czy też nie, zależą od deklarowanych poglądów politycznych. Jako słuszną z moralnego punktu widzenia najczęściej oceniają ją badani deklarujący poglądy prawicowe, natomiast najwięcej osób będących przeciwnego zdania jest wśród respondentów identyfikujących się z lewicą.

Tabela 8

Czy reprivatyzacja, czyli zwrot zabranych własności, jest, Pana(i) zdaniem, słuszna z moralnego punktu widzenia czy też niesłuszna?	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak, moralnie słuszna	45	42	58	35
I tak, i nie	34	40	29	38
Nie, moralnie niesłuszna	20	16	10	18
Trudno powiedzieć	2	2	2	9

Wśród osób oceniających, że reprivatyzacja jest z moralnego punktu widzenia słuszna, dominują jej zwolennicy (65%). Warto jednak zauważyć, iż 24% uważających reprivatyzację za moralnie słuszną zalicza się do jej przeciwników. Zapewne jest to wynik częstych (45%) także w tej grupie obaw o niekorzystny wpływ reprivatyzacji na stan polskiej gospodarki.

Reprywatyzacja ma obecnie tyle samo zwolenników, co przeciwników. Polacy najczęściej opowiadają się za zwrotem upaństwowionego mienia tylko obywatelom naszego kraju mieszkającym obecnie na stałe w Polsce.

Mimo iż ponad dwie piąte Polaków wyraża przekonanie, że reprywatyzacja jest z moralnego punktu widzenia słuszna, większość obawia się jej niekorzystnych skutków dla polskiej gospodarki.

Opracowała
Barbara BADORA